

UUTISET

Vanhustenhoidon säästötavoite jo pitkällä monessa kunnassa

Hallitus haluaa vähentää entisestään vanhusten laitoshuoltoa. Eri puolella maata vanhusten hoitosuosituksia on jo otettu käyttöön ja osa tavoitteista saavutettu.

Hallitus aikoo nipistää kuntien vanhustenhuollon kuluista noin 300 miljoonaa euroa vuoteen 2017 mennessä. Linjaus sisältyy viime perjantain rakennemuutuspaketin päätöksiin. Tavoitteena on vähentää vanhusten laitoshuoltoa tuntuvasti.

Rovaniemen kaupungin sosiaali- ja terveysjohtaja **Markus Hemmilä** sanoo, että hallituksen linjaus on ”vanha päätös”, sillä vanhusten avohoidon kehittäminen on pitkään sisällynyt sosiaali- ja terveysministeriön (STM) laatusuosituksiin. Nykyisen vanhuspalvelulain tavoite on myös sama.

Hemmilä arvioi, että joillekin kunnille hallituksen viesti on selkeä. ”Niidenkin kuntien on nyt aika toteuttaa annetut hoitosuositukset, jotka eivät ole siihen ennen pystyneet.”

Vielä on epäselvää, miten 300 miljoonan euron säästötavoite kohdennetaan kunnissa.

STM lupaa laatia tammikuun loppuun mennessä suunnitelman toimenpiteistä, joilla vanhustenhuollon laitospaikkojen vähentäminen tuo tavoitellut säästöt.

Hemmilä muistuttaa, että jos nykyisiä hoitosuosituksia löysennettäisiin, syntyisi isoja hoidollisia haasteita. ”Asiantuntijoiden mielestä jo kahdeksan prosentin taso edellyttäisi erittäin hyviä avohoidon palveluja.”

Kotiasumista suosittava entisestään

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tutkimuspäällikkö **Anja Noro** ei usko nopeisiin säästöihin.

Noro sanoo, että palvelurakennetta on pitkään kehitetty, jotta laitoshoidon määrä vähenisi ja kotioiden rooli vastaavasti kasvaisi.

”Muutoksia saadaan varmasti aikaan 4–5 vuodessa.”

Hallituksen linjaus edellyttää myös, että nykyisiä laatulinjauksia rukataan uusiksi. Noro sanoo, että lisäksi hoitotapoja ja joustavia palvelukäytäntöjä pitää edelleen kehittää.

”Entistä paremmin pitäisi osata tunnistaa sekä nykyiset että tulevat palvelutarpeet.”

Laitoshuoltoa purettava hallitusti

Mikkelin kaupungin vanhuspalvelun johtaja **Niina Kaukonen** kertoo, että Mikkelin sosiaali- ja terveysalueella laitoshuoltoa on purettu määrätietoisesti.

”Kun laitoshuoltoa puretaan, samalla on vahvistettava kotona ja palvelutaloissa annettavaa apua ja hoitoa. Näin turvataan riittävät palvelut ikäihmisille.”

Mikkeli, Hirsensalmi ja Puumala ovat jo saavuttaneet laitoshoidossa ministeriön asettaman hoitotavoitteen vuodelle 2015.

Valtakunnallinen tavoite on,

Lähihoitaja Teuvo Niemelä kohtasi Taimit Rahtulan tiistaiamupäivällä palvelutalo Näämankiepiässä Rovaniemellä. Ilman omaa televisiota "olisin kuin säkissä, pimenossa nykyajan asioista", kertoo Rahtula.

että vuonna 2015 tehostetun palveluasumisen ja laitoshoidon piirissä on korkeintaan 8,5 prosenttia yli 75 vuotta täyttäneistä.

Kaukosen mukaan kotiin annettavat palvelut ja omaishoito ovat painopisteitä. Myös ennaltaehkäisevä työn, kuten esimerkiksi terveystarkastusten, ennakkoivien kotikäyntien ja kuntuuttamisen rooli on suuri.

Isoja menopaineita on kuitenkin näköpiirissä. Muistisairaiden osuus kasvaa entisestään väestön ikääntyessä.

”Heille tulee olla kotiin annettavien palvelujen lisäksi riittävä määrä ympärivuorokautista hoivaa eli tehostetun palveluasumisen paikkoja.”

Omaishoidon palkkaus kaipa
korjausta

Hallituksen säästötavoite asettaa paineita myös omaishoidolle. Omaishoitajat ja läheiset -liiton toiminnanjohtajan **Marja Tuomen** mielestä hyvä suunta on, että ikäihmisille annettaisiin laitosten sijaan mahdollisuus elää kotona.

Tuomi odottaa, että valmistella oleva omaishoidon kehittämisohjelma antaisi uutta selkänöjää omaishoitajien työlle ja etenkin palkkaussmallille. Rakennemuutuksen valossa omaishoitajien rooli on vielä kuitenkin epäselvä.

Omaishoidolla voitaisiin tuntuvasti korvata laitoshuoltoa.

Jo nyt 60 000:ta hoitaa omainen. Tuomen mukaan valtaosa olisi laitoshoidossa ilman oman puolison tai sukulaisen apua.

Tästä joukosta vain 40 000:lla on hoitosopimus kunnan kanssa.

”Kehittämishojelman väliraportissa esitetään, että 2020 omaishoitajien määrä nousi 60 000:een. He olisivat iso resurssi ja näin saataisiin merkittäviä säästöjä aikaan.”

Tuomi sanoo, että omaishoitajille pitäisi varata myös rahaa ja vahvistaa samalla lainsäädöllä heidän asemansa. Nyt omaishoitajan minimikorvaus on 375 euroa kuukaudessa.

”Kunnat määrittelevät nyt itse korvauksen suuruuden. Jos toivottu uudistus menisi läpi, lakien kirjattaisiin omaishoitajien palkkioluokat ja myöntämiskriteerit. Se olisi askel oikeaan suuntaan.”

Ministeri lupasi rahaa työhön

Peruspalveluministeri **Susanna Huovin** (sd.) uskoo, että hallituksen pyrkimys siirtää vanhuk-sia laitoshoidosta kotihoitoon kannattaa paitsi inhimillisesti, myös kansantaloudellisesti.

Huovin sanoo, että tavoittelujen säästöjen ohella tarvitaan uusia panostuksia. Puolen miljardin säästöistä 200 miljoonaa euroa käytettäisiin vanhusten palveluasumiseen, kotipalveluun ja omaishoitoon.

”Näen tämän hallituksen päätöksen vanhuspalvelulain tavoitteiden vauhdittamisena. En pidä tätä mahdolltomana tehtävänä”, hän kommentoi asiaa viime viikonloppuna.

JANNE IMPIÖ

Kolme uravaihtoehtoa

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) mukaan nykyinen vanhustenhoidon palvelurakennemalli kasvattaisi 2017 mennessä kustannuksia runsaat puoli miljardia euroa.

Ministeriö laskee, että merkittäviä säästöjä syntyy, jos yli 75 vuotta täyttäneiden osuus laitoshoidossa vähenisi 4,3 prosentista noin 2–3 prosenttiin.

Jos entistä suurempi osa asiakkaita sijoituisi avopalveluihin, seuraavien neljän vuoden kuluessa kustannukset kasvaisivat 163–172 miljoonaa euroa. Avopalveluita olisivat palveluasuminen, kotihoito ja omaishoito.

Kelan menot voivat kasvaa

Kelan menot, lähinnä asumistuet ja lääkekorvaukset, lisääntyisivät ministeriön mukaan B-mallissa 5,3 miljoonalla ja C-mallissa 9,3 miljoonalla eurolla.

B- ja C-kustannuksiin vaikuttaa se, että tehostetussa palveluasumisessa palvelujen bruttokustannukset eivät sisällä asumisen kustannuksia.

Asiakkaita maksavat itse lääkkeet ja vuokran, johon voi hakea asumistukea. Laitoksessa lääkkeet ovat sisältyneet hoidon kustannuksiin.

JANNE IMPIÖ

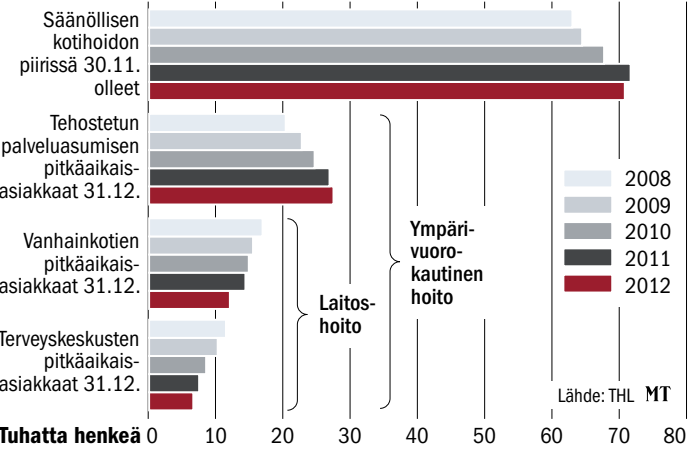
Palvelurakennevaihtoehdot

Lähde: STM	Vaihtoehdot		
	A ¹⁾	B	C
Osuus 75 vuotta täyttäneistä, %			
Kotihoito	12,2	13,0	14,0
Omaishoidon tuki	4,4	6,0	7,0
Tehostettu palveluasuminen	5,9	6,0	7,0
Vanhainkoti	3,0	2,0	1,0
Terveyskeskuksen vuodeosasto	1,3	1,0	1,0
Yhteensä	27,0	28,0	30,0
Kustannusten muutos 2011–2017²⁾			
Ero vaihtoehto A:han	+503 milj. e	+163 milj. e	+172 milj. e
		-340 milj. e	-331 milj. e

¹⁾ Nykyinen palvelurakenne (vuoden 2011 palvelurakenne)

²⁾ Vuoden 2011 hinnoin

Ikääntyneiden koti- ja laitoshuolto sekä palveluasuminen 2008–2012

Rovaniemellä laitospaikka 45 000 euroa

Rovaniemellä laitoshoidon piirissä on noin 2,1 prosenttia yli 75-vuotiaista. Tavoite on alle kolme prosenttia. Tehostetun palveluasumisen piirissä on 8,8 prosenttia ikääntyneistä, kun suositus on 5–6 prosenttia.

Kaupungille laitoshoitopaikka hoivaosastolla maksaa noin 45 000 euroa vuodessa ja tehostettu palveluasuminen palvelutalossa 30 000–36 000 euroa vuodessa.

Vanhustyön johtaja **Johanna Lohtander** sanoo, että kotihoidon keskimääräisiä kustannuksia on vaikea laskea.

”Asiakkaiden palvelutarve ja toimintakyky vaihtelevat, joten kustannuksia on vaikea laskea ja verrata. Palvelu koostuu useasta eri osasta, kuten kotihoidosta, tuki-, ateria- ja päiväpalveluista.”

Lohtanderin mukaan kotihoidon tarkoituksenmukaisuus joutuu heti arviointiin, jos asiakkaan palvelutarve on yli 80 tuntia kuukaudessa eli 2,5 tuntia päivässä.

”Tällöin kustannukset nousevat yhtä korkealle kuin laitoshoidossa. Silloin arvioidaan kotihoidon tarkoituksenmukaisuus.

Kotihoito maksaa arkin si noin 50 euroa tunti. Jos kotikäyntejä on päivässä enemmän kuin viisi, kotihoidon hinta on sama kuin ympärivuorokautisesta hoidosta.

Lohtander ei usko, että laitoshuoltoa vähentämällä hillitään ainoastaan kustannusten nousua. Kaupunki tavoittelee nyt noin 10 prosentin leikkauksia vanhustenhuollon kuluihin.

Paljon jo säästetty

”Rovaniemellä rakennusmuutos on pääosin tehty, ja siltä osin säästöpotentiaali on jo käytetty”

Jokaisella työnteijällä on älypuhelin. Sen hyödyntäminen tuo jatkossa noin neljänneksen lisää aikaa varsinaiseen työhön.

”Kuntuotuksella voidaan myöntää tehostettuun palveluasumiseen siirtymistä.”

Lohtander sanoo, että kaupunki aikoo jatkossa hyödyntää myös omaishoitoa. Rovaniemellä kaikesta vanhusten hoivasta omaishoidolla toteutetaan 5–6 prosenttia.

JANNE IMPIÖ

Super: Tavoite ei ole realistinen

Suomen lähi- ja perushoitajaliiton (Super) puheenjohtajan **Silja Paavolan** mielestä tätä hetkellä ei ole realistista vähentää laitospaikkoja.

”Kotihoito on kriisissä ja osa asiakkaita on jo nyt heitteillä”, Paavola sanoo.

Paavolan mukaan kotihoito potee työvoimapula. Vanhukset ovat yhä huonokuntoisempia ja moni tarvitsee laitoshuoltoa.

”Kaikkia ei voi hoitaa kotona.”

Paavola huomauttaa, että kunnat ovat jo vuosia joutuneet valitsemaan, kenelle hoitoa kyetään antamaan. Super laskee, että 300 miljoonan euron säästö laitoshoidossa tarkoittaisi 7 500 hoitajan vähentämistä.

”On selvää, ettei laitospaikkoja voida vähentää vahvistamatta vastaavasti kotihoitoa. Todellisia säästöjä ei siten syntyisi.

JANNE IMPIÖ

Hallitukselta tiedonanto rakenne-paketista

Hallitus antaa keskiviikkona eduskunnalle tiedonannon rakennepoliittisesta ohjelmasta. Asiaa perustellaan sillä, että rakennepaketit kattaa julkisen talouden kestävyysvajeen, jos se toimeenpannaan tehokkaasti.

Se edellyttää vahvaa tukea eduskunnalta, kuntapäittäjiltä ja työmarkkinaosuopuolilta.

Itsenäisyyspäivästä johtuen
9.12. lehteen ilmoitukset
poikkeuksellisesti
torstaina 5.12. klo 10.00 mennessä

Lehti ei ilmesty 6.12.

Puh. 020 413 2321

ilmoitus@maaseuduntulevaisuus.fi

Hallituksen rakenneohjelma vaikeuttaa maaseudulla asu-mista ja yrittämistä, MTK:n puheenjohtaja **Juha Marttila** moitti puhussaan maanantaina MTK-Satakunnan kokouksessa.

Marttila pettyi yleisesti siihen, että hallituksen perjantaina jul-kistama rakenneohjelma keskittyy leikkauksiin. Hän jäi kaipaamaan toimia yrittämisen ja sitä kautta verotulojen lisäämiseksi.

”Siihen on hyviä mahdolli-suuksia erityisesti maaseudulla. Jälleen kerran hallitus unohtaa, että maa- ja metsätalous ovat kerrannaisvaikutuksineen keskeisiä työllistäjiä ja tulojen tuojia.”

Maaseudulle kylmiä linjauksia ovat Marttilan mukaan aikeet leikata maatalousyrit-täjän lomituksesta ja kuntien maataloushallinnosta, korottaa

valvontamaksuja ja puolittaa matkakulujen verovähennysoi-keus.

Marttila muistutti, että hal-litus on ilmoittanut pyrkivänsä parantamaan kansalaisten hy-vyvointia. ”Lomituseleikkaus jättäisi maatalousyrittäjät taas eriarvoiseen asemaan. MTK ei voi hyväksyä sitä.”

Maatalousbyrokratian vähen-täminen olisi Marttilan mieleen.

Hänen mukaansa kuntien maa-taloushallinnon säästöt uhkaa-vat kuitenkin viivästyttää viljel-jöiden odottamia maksatuksia ja heikentää palveluita. Erityisesti MTK tuomitsee aikeet korottaa valvontamaksuja.

”Suomen hallituksen on ensisijaisesti vaikutettava EU-määräysten karsimiseksi. Sillä saadaan todellisia säästöjä.”

Maaseutuun iskee myös esitys

työmatkakulujen verovähennysoikeuden heikentäminen. Se vaikeuttaa elämistä ja yrittämistä haja-asutusalueella, Marttila huomautti.

Jotain hyvääkin Marttila löysi hallituksen esityksestä ja sen taustoista: viranomaislu-pien kä-sittelyä luvataan nopeuttaa, eikä kiinteistövero olla ulottamassa pelloille ja metsään.

HEIKKI VUORELA

VEIKKO NIITYMÄÄ

MT